

มาตรการจำกัดสิทธิทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑^๑

นางวรรณิยา อิงค์สาธิต

นางอัฐมา ยงพาณิชย์

นายอภิชาติ คงชาตรี^๒

๑. ความเบื้องต้น

สิทธิทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองแก่ประชาชนชาวไทยในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยให้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศร่วมกัน อาทิเช่น สิทธิในการเลือกตั้ง หรือสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติให้ใช้มาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองกับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดฐานมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง บุคคลดังกล่าวต้องถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และอาจถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้^๓ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนที่ ๑ การดำเนินคดีทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย มาตรา ๘๑^๔ ได้ออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังกล่าว

บทความนี้จึงขอเสนอข้อทวิเคราะห์เบื้องต้นทางกฎหมายในประเด็นมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ ดังนี้

^๑ ความเห็นทั้งหมดในบทความนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนและมิได้สะท้อนความเห็นใด ๆ ของส่วนราชการที่ผู้เขียนสังกัดอยู่

^๒ นางวรรณิยา อิงค์สาธิต ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยศาลฎีกา, นางอัฐมา ยงพาณิชย์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยศาลฎีกา, นายอภิชาติ คงชาตรี ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ - ๒๓๕

^๔ “ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง ตามมาตรา ๗๗ ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้น พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น และ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือ สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ”

๒. บทวิเคราะห์

๒.๑ การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ ใช้บังคับกับกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑ และกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และกรณีจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๔ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๑

๒.๒ ปัญหาว่ามาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองสามารถใช้บังคับย้อนหลังได้หรือไม่ นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่ามาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองไม่อาจใช้บังคับย้อนหลังได้ เพราะเป็นการขัดต่อหลักนิติรัฐ แต่ก็มีนักวิชาการบางส่วนให้ความเห็นว่าสามารถใช้บังคับย้อนหลังได้ เพราะหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังเป็นหลักที่บังคับใช้ในทางอาญาเท่านั้น มาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองไม่ใช่โทษ เป็นเพียงมาตรการที่มุ่งหมายจำกัดสิทธิของผู้ทุจริต^๕

อย่างไรก็ดี แนวคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมาวินิจฉัยทำนองเดียวกันว่า เมื่อขณะเกิดเหตุมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ ยังไม่มีผลใช้บังคับ และมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองดังกล่าวไม่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหา จึงต้องใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับขณะเกิดเหตุบังคับแก่คดี คือ ห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลวินิจฉัย หรือนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง (กรณีพ้นจากตำแหน่งก่อนวันที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.)

๒.๓ ปัญหาว่าหากโจทก์หรือผู้ร้องยื่นคำฟ้องหรือคำร้อง โดยไม่ได้ยื่นคำขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ มาด้วยในคำขอท้ายคำฟ้องหรือคำร้อง ศาลจะพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยได้หรือไม่ เนื่องจากการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกระทบ

^๕ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, “สะกิดกฎหมาย,” วารสารข่าวกฎหมายใหม่, ฉบับพฤศจิกายน ๒๕๔๙, น.๔๗ – ๔๙.

ตัวอย่างคดียุบพรรคไทยรักไทยในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากนำมาตรการเพิกถอนสิทธิทางการเมืองซึ่งออกใช้ภายหลังการกระทำความผิดมาบังคับใช้ โดยให้เหตุผลว่ามาตรการเพิกถอนสิทธิทางการเมืองไม่ใช่โทษทางอาญา จึงไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักประกันในทางอาญาที่ว่าห้ามใช้กฎหมายย้อนหลังเป็นโทษ

ต่อสิทธิของพลเมืองอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในระบอบประชาธิปไตย เมื่อมาตรการดังกล่าวไม่ใช่บทลงโทษเด็ดขาด ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมาในคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และกรณีจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ เมื่อผู้ร้องไม่มีคำขอดังกล่าว แม้ศาลวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด ก็จะไม่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา^๖

ส่วนในคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่ำรวยผิดปกติ หรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ซึ่งถือเป็นความผิดที่เกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง แนวคำวินิจฉัยของศาลที่ผ่านมาจะพิจารณาจากกระทำความร้ายแรงของพฤติการณ์การกระทำความผิด ในบางกรณีศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย แม้โจทก์ไม่ได้มีคำขอดังกล่าวมาด้วยก็ตาม^๗

๒.๔ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๘๑ บทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ศาลต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป อย่างไรก็ดี เนื่องจากมาตรการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งถูกบังคับใช้กับการกระทำความผิดหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และกรณีจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ ซึ่งพฤติการณ์การกระทำความผิดยังไม่ปรากฏว่ามีการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่แต่อย่างใด กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ... ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน

^๖ เช่น คดีหมายเลขดำที่ อม.๑/๒๕๖๖ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่ง ขอให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง กับลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑, ๑๑๔ วรรคสอง (๑), ๑๖๗ ... ศาลพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตลอดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง กับมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ จำคุก ...

^๗ เช่น คดีหมายเลขดำที่ อม.๔/๒๕๖๕ โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับจำเลยโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งของจำเลย และเป็นการปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒, ๑๗๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙, ๑๕๗ ศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ ... ให้ลงโทษจำคุก ... และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของจำเลยตลอดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยวินิจฉัยว่า ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่เนื่องจากในคดีหมายเลขแดงที่ คมจ. ๑/๒๕๖๖ ของศาลฎีกา ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยคดีนี้มีกำหนดเวลา ๑๐ ปี ซึ่งเป็นการกระทำเดียวกันกับคดีนี้แล้ว จึงเห็นสมควรไม่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยในคดีนี้อีก

ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมเท่านั้น ตลอดไปจนถึงกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ... ร่ำรวยผิดปกติ หรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย อันถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลร้ายแรงและมีความเสียหายต่อประเทศชาติแล้ว พฤติการณ์การกระทำมีความผิดมีลักษณะร้ายแรงยิ่งกว่า จึงน่าพิจารณาว่ามาตรการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑ ซึ่งถูกบัญญัติไว้ในหมวด ๓ การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ ส่วนที่ ๑ การดำเนินคดีทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จะนำมาอนุโลมใช้กับส่วนที่ ๒ การดำเนินคดีกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงในมาตรา ๘๗ ในหมวดเดียวกัน และการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในมาตรา ๑๑๔ ซึ่งถูกบัญญัติอยู่ในหมวดที่ ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่วนที่ ๑ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ได้มากนักน้อยเพียงใด

ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมา ในกรณีศาลวินิจฉัยว่ามีการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นกรณีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน^๘ กรณีฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่ำรวยผิดปกติ หรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลจะพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตลอดไป กฎหมายมิได้เปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติการณ์ ความร้ายแรงของการกระทำ รวมทั้งผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น

แต่หากพิจารณาถึงหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ (Principle of Proportionality) การกระทำความผิดในบางกรณี อาทิเช่น การจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จเพียงไม่กี่รายการและมูลค่าของทรัพย์สินและหนี้สินไม่สูงนัก เมื่อพิจารณาประกอบเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินก็เพื่อตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ใช้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหรือแสวงหาประโยชน์ใดโดยมิชอบในระหว่างดำรงตำแหน่ง เมื่อกรณียังไม่ปรากฏการกระทำทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ การตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ทำให้บุคคลดังกล่าวเข้าสู่ระบบในทางการเมืองตลอดชีวิตจึงนับว่ายังไม่เหมาะสมและไม่ได้สัดส่วนของการลงโทษกับความผิดที่ได้กระทำและผลร้ายของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ทุจริตต่อหน้าที่และแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างดำรงตำแหน่ง อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติอย่างมหาศาลแล้ว มาตรการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

^๘ เช่น คดีหมายเลขดำที่ อม.๑/๒๕๖๖

ตลอดไปก็ถือเป็นมาตรการที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดและผลร้ายที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวกลับมาสร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติได้อีก

๓. บทสรุป

จากที่กล่าวมาข้างต้นกรณีจึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติการณ์ความร้ายแรงของการกระทำ รวมทั้งผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังเช่นการบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจกำหนดเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่กระทำความผิดและศาลสั่งยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐^๙

กรกฎาคม ๒๕๖๖

^๙ มาตรา ๙๒ เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔

(๔) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่มีกฎหมายกำหนด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น